

Budapestre vonatkozó újságcikk

Oszályozás

428.3

Szerző: *Palasi József*Cím: *Bontanak egy régi pesti házat*Forrás: *Új Magyarország**Bpest**1936 VI. 11.*

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fü.)

(Oldal)

Típus

Idő

Személy

Helyszám

*Marczibányi ház**"1936"*

BONTANAK

egy régi pesti házat...

A Rákóczi-út, a Síp-utca és a Dohány-utca sarkán bontanak egy régi pesti házat...

Pesti házat bizony, mert amikor ez a ház épült, Pest és Buda két külön város volt. A Rákóczi-utat akkor még „Hatvani-út”-nak hívták, a Síp-utcát pedig „Arany szita-utca”-nak...

Bizony, megtűrhetnék volna itt ezt a régi házat.

Nem volt „műemlék”, igaz, de hajdani nevezetes lakói révén mégis jogot formálhatott volna egy kis kegyeletre, egy kis emléktáblára. Mert valamikor sok nevezetes ember lakott ebben a régi házban.

Kezdjük a sort a jeles Déryné asszonnyal. A méltán kedvelt énekesnő 1837-ben itt fogadott magának szállást, amikor a Nemzeti Színházhoz szerződött.

A ház akkor Marczibányi Antalé volt s ezért Marczibányi-háznak nevezték.

Dérynének két szobája volt a Marczibányi-ház első emeletén a Hatvani-útra néző ablakokkal. Fizetett pedig ezért a két szobáért egy esztendőre négyszáz váltóforintot, egy forintba hatvan krajcárt számítva. Ma ez az összeg nem tűnik fel soknak, de bizony Déryné sokalta s át is költözött aztán a ház dohány-utcai szárnyába. Itt is két szobája volt ugyancsak az első emeleten. Az egyik szoba ablaka a Dohány-utcaára nézett, a másik pedig az Arany szita-utcára.

Szegény kis Déryné ezekből az ablakokból nézte megriadt szemekkel az 1838-iki

nagy árvíz borzalmait: a szemközti ház összeomlását, emberek és állatok pusztulását. Két napot és két éjszakát szenvedett itt végig állandó rettegésben, míg végre sikerült elmenekülnie. A házban laktak ugyanis Sárközyék, akik kivitték aztán magukal maglódi birtokukra. Dérynével egy emeleten szállásolt ekkor Kossuth Lajos édesanyja is a leányaival, továbbá Kovácsné, a híres komikai színésznő. Ők is mind Maglódon találtak aztán ugyancsak Sárközyéknél menedéket.

Sárközyék meghívták magukhoz Egressy Gáborokat is, akik szintén a Marczibányi-házban laktak, de Egressy — hősi szerepköréhez illő bátorsággal — a vész helyén maradt és mindenkit bátorított:

— Ez nagyszerű ház! — mondotta. — Erős, mint valami vár. Itt teljes biztonságban lehetünk.

Egressynek igaza lett. A ház pincéje szintűl megtelelt ugyan vízzel s a szennyes áradat a földszinti helyiségeket is ölnyi magasságban elöntötte, sőt leszakította a hatalmas tölgysarok fejszárnyát is, de maga a ház teljesen sértetlen maradt. A leszakított kapuszárnyon aztán Egressy Gábor egy rúd segítségével eltutajozott a Nemzeti Színházhoz, hogy családjának hírt és ételmezt szerezzen.

Dérynének volt egy utazó hintója. Azt persze nem tartotta a Marczibányi-ház udvarán, hanem a közeli „Mátyás király fogadó”-ban a félszer alatt bérelt ki helyet. De bizony az árvíz a félszert annyira megrongálta, hogy a tetőzete leszakadt és Déryné hintóját palacsintává lapította. Alig kapott szegény a megmaradt vasalkatrészekért néhány forintot.

Fáncsy Lajos, a jeles cselszövő aktor,

meg rosszabbul járt, mert neki nem a félszere, hanem a lakása egyik fala dőlt ki, úgy, hogy családostul sürgősen ki kellett belőle költöznie. Fáncsyék addig az „Öt pacsirta utca”-ban (ma Szentkirályi-utca) laktak, most ők is a Marczibányi-házba költöztek.

A bontás előtt gyakran jártam a Marczibányi-házba s el-elnézgettem benne a multat. Az udvaron ott volt a falhoz épített régi szivattyús kút, előtte a félkör alakú vörösmárvány-medence... Innen hordták a vizet Dérynének s a későbbi lakóknak is, amíg Pest városában nem volt vízvezeték... A keresztboltozatos kapualja nagy kockakövekkel volt kirakva... Ezeket a köveket még Egressy Gábor is járt. A lépcsőházat pedig egy magas vasrácsos ajtóval külön is el lehetett zárni és minden lakónak volt hozzá kulcsa... Hja, ez a környék hajdan kívül esett a Hatvani-kapun s csak külváros volt... Úgy látszik, éjszakára tanácsos volt a lépcsőházat is elzárni!... Az ajtót persze leszerelhetették, de a két erős sarokvas — a régi közbiztonsági viszonyok emlékeképpen — ott maradt a falban...

Egy ilyen egyszerű kis szobában lakott fent a második emeleten a negyvenes években Petőfi Sándor. Ő volt a Marczibányi-ház legnevesebb, leghíresebb lakója...

— Istenem! Menyi sok szép költemény született ebben a régi házban! És milyen művészi élet folyt le a falak közt!... Szerreptanulás, ének, versírás... Egressy, Déryné, Petőfi!

A lebontott ház előtt nagy társzekerek állnak és viszik, egyre viszik a köveket, a téglákat... Mintha csak költöztetnének valakit...

Hát igen... Költözködés van itt. Költöztetik a — Multat, **Pataki József**

rosi háziyomda 1926 — 8891